

Leden 2024

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

# D é č k o



Domov pro seniory Velké Meziříčí,  
příspěvková organizace

[Zdenky Vorlové 2160](#)  
[594 01 Velké Meziříčí](#)

[www.domovvm.cz](http://www.domovvm.cz)

## OBSAH

|                                            |    |
|--------------------------------------------|----|
| Blahopřání na leden .....                  | 3  |
| Výročí a regionální osobnosti ledna .....  | 4  |
| Ze života domova .....                     | 5  |
| Stálá nabídka .....                        | 6  |
| Co se dělo u nás v domově v prosinci ..... | 7  |
| Fotogalerie .....                          | 8  |
| Leden.....                                 | 10 |
| Pranostiky.....                            | 12 |
| Mezinárodní dny ledna .....                | 12 |
| Příběh pro potěchu duše.....               | 13 |
| Ze světa zajímavostí .....                 | 18 |
| Rozhovor .....                             | 24 |
| Vtipy .....                                | 26 |
| Z kuchyně .....                            | 27 |
| Hádanky.....                               | 31 |
| Seznam zdrojů .....                        | 33 |



# Blahopřání na leden

Anežka Padalíková

Věra Hladíková

Jaroslav Sláma

Věra Kotrbová

Marie Friebová

Jaroslava Slošková

Felix Strýček

Leden, ten je vlastně prima,  
i když je nám hrozná zima.  
Vrátíme se zmrzlí domů,  
dáme si čaj a rum k tomu.



VŠE NEJLEPŠÍ OSLAVENCŮM !!

## VÝROČÍ A REGIONÁLNÍ OSOBNOSTI LEDNA

### 110. výročí narození

**Jiří MAREK** – sochař, grafik

Narození: 16. 1. 1914 Velké Meziříčí

Úmrtí: 16. 2. 1993 Brno

Je autorem náhrobku na hřbitově v Budišově a sochy v kostele sv. Judy a Tadeáše, v Třebíči busty T. Kršky. Ilustroval několik publikací Jakuba Demla.



### 50. výročí úmrtí

**Zdeněk NOVOTNÝ** - pedagog, malíř

Narození: 21. 6. 1901 Havlíčkův Brod

Úmrtí: 8. 1. 1974 Velké Meziříčí

Malíř, grafik a pedagog. 1924 - 1928 studoval na uměleckoprůmyslové škole v Praze u profesora Bendy a v letech 1928-1930 na Akademii výtvarných umění u prof. T. F. Šimona. Učil na gymnáziích v Hodoníně, Kroměříži, Kyjově, Moravských Budějovicích, ve Strážnici, Uherském Brodě, Velkém Meziříčí, Znojmě a Třebíči (1945-1953, 1957-1958). Vystavoval hlavně v Jihlavě, kde byl členem jihlavské pobočky Svazu českých výtvarných umělců, poslední výstava za jeho života se uskutečnila ve Znojmě v roce 1972.



### 30. výročí úmrtí

**Josef ŠABACKÝ** – výtvarník

Narození: 19. 6. 1913 Třebíč

Úmrtí: 11. 1. 1994 Třebíč

Ředitel Západosmoravského muzea v Třebíči, vlastivědný pracovník, botanik. Práce v oborech, publikoval též časopisecky a ve sbornících. Maturoval na třebíčském gymnáziu v roce 1932. Studoval na přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Od roku 1948 působil jako vedoucí v Trutnovském muzeu, od roku 1959 jako ředitel ve Velkém Meziříčí, v letech 1961-1972 jako ředitel v Západosmoravském muzeu v Třebíči.

## ZE ŽIVOTA DOMOVA

### ***Během prosince se přistěhovali noví obyvatelé:***

*Marie Poulová ze Žďáru nad Sázavou*

*Emílie Henešová z Velkého Meziříčí*

*Marie Valová z Horní Libochové*

### ***Během prosince odešli z našich řad:***

*Jindřiška Adamová † 3. prosince 2023*

*Zdenka Kubíčková † 10. prosince 2023*

*Marta Javůrková † 16. prosince 2023*

*Marie Homolová † 20. prosince 2023*

*Věra Navrátilová † 21. prosince 2023*



## STÁLÁ NABÍDKA

**KNIHOVNA** - knihovnu lze navštívit kdykoli, po domluvě na recepci

### AKTIVITY

Každý všední den.....ranní hlášení

Pondělí..... pedikúra

Úterý..... individuální canisterapie, holič

.....cvičení/tvoření

Středa..... prac. činnosti

Čtvrtek.....cvičení/ tvoření

Pátek.....modlitba a mše svatá od 9:30

Kadeřnice, cvičení, keramika, procházky, skupinové canisterapie a manuální činnosti probíhají po domluvě s aktivizačními pracovníci.

**SCHRÁNKY DŮVĚRY** - V domově jsou umístěny 4 schránky, kam je možné umístit vzkazy, stížnosti, připomínky či podněty k poskytování služeb v domově. S napsáním vzkazu může pomoci personál, rodina nebo dobrovolník.

Schránky důvěry v domově naleznete:

- 1. se nachází v přízemí – u vstupu do terapeutické zahrádky
- 2. je umístěna v 1. patře – u schodiště při vcházení na chodbu 2B
- 3. je ve 2. poschodí – u schodiště na brance s fototapetou plotu
- 4. schránka je přenosná a pravidelně se přenáší po pokojích

### PROSTORY K VOLNOČASOVÉMU VYUŽITÍ

- ✚ terapeutická zahrádka
- ✚ atrium v přízemí
- ✚ terasy oddělení DZR
- ✚ kaple
- ✚ knihovna
- ✚ keramická dílna
- ✚ jídelna
- ✚ společenské místnosti 1A, 2B, 3B
- ✚ dětský koutek



## CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V PROSINCI

Adventní čas byl tu. Štědrý den vyšel tentokrát na neděli, proto se pondělní adventní setkání po delším čase pořádala před adventní nedělí, místo dodatečně po ní. První tradiční adventní setkání jsme tedy s panem Lněničkou stihli začátkem týdne v pondělí 27. listopadu. Prosinec začal tentokrát pátkem.

V sobotu 2. prosince se v odpoledních hodinách konal vánoční koncert operní pěvkyně Jany Matějů. Slyšely jsme známé světové melodie jako *Ave Maria* a *Santa Maria*. Nechyběly ani klasické koledy jako *Chtíc, aby spal* a klasika z Popelky *Tři oříšky*. Kdo má lepší paměť, vzpomene, jak se za okny jídelny pěkně chumelilo.

Druhé adventní setkání proběhlo 4. prosince s panem Bendou respektive pro nás Lougim.

Říká se, že Mikuláš byl spravedlivý a vždy chránil neprávem obviněné. Společně s andělem a čertem chodí po světě, aby nám, lidem ukázal, že každý má možnost zvolit si cestu. Tento symbol s námi zůstává a my si ho s radostí každý rok připomínáme. Tentokrát jsme spojili síly s Nesou, denním stacionářem ve Velké Meziříčí. Nadílka byla štědrá a poslušně hlásíme, že čertíci nikoho neodnesli. 🧡💚

Od úterý 5. prosince do čtvrtka 6. probíhala v Jupiter klubu Velké Meziříčí vánoční výstava, do které se zapojil i náš domov.

Ve čtvrtek 7. prosince probíhala akce Barevné Vánoce. Jedná se o vánoční prodejní výstavu, kterou pořádá Kraj Vysočina v jihlavském kongresovém centru.

Od pátku 8. prosince byly kvůli respiračnímu onemocnění zakázány návštěvy na oddělení Pomněnka.

Další týden ve středu 13. prosince v dopoledních hodinách se na jídelně uskutečnil vánoční koncert místní „lidušky“. Pod taktovkou pana Hajného jsme si poslechli lesní roh, housle, trubku nebo třeba příčné flétny. Odpoledne nás překvapila svojí návštěvou sv. Lucie. Následující čtvrtek 14. prosince se konala poslední letošní výuka na

Univerzitě třetího věku. Paní profesorka Macháčková nás tentokrát seznámila s automasáží.

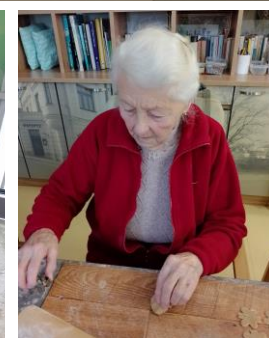
Týden jsme zakončili s místními skauty, kteří nám donesli dárečky a společně jsme si zazpívali naše nejoblíbenější koledy.

Bohužel hned další den v pátek se celý domov na následující týden uzavřel pro návštěvy. Naštěstí se situace v domově stabilizovala a v pátek 22. prosince byly návštěvy opět povoleny. Naši klienti tak mohli v době vánoční navštívit jejich blízcí a známí a také mohl přijít pan děkan Kaňa a rozdál nám perníčky.

Po svátcích se středu jsme rozkrojili domácí chléb. Ve čtvrtek 28. jsme usedli na U3V a promítali fotky z větších akcí, které jsme za poslední rok prožili. V pátek před Novým rokem bohoslužbu sloužil otec Kaňa a zahrál nám mistrně na housličky.

## FOTOGALERIE





# LEDEN

## Novoroční zvyky a tradice

Konec starého roku a začátek nového roku se pojí s předsevzetími, která se snažíme během dalších měsíců splnit. Naši předkové v tomto období také dodržovali různé tradice, které je měly ochránit před zlým osudem. Některé zvyky a pověry stále mnoho lidí dodržuje dodnes, podobně jako dodržují řadu tradic o Vánocích. Znáte ty nejznámější?



### Vynášení košů pro nový začátek

31. prosinec byl dnem, kdy se pořádně smýčilo. Do nového roku se totiž mělo vstoupit s čistým štítem, aby lidé mohli začít hezky od začátku. Jednou z tradic tedy je, abychom na Silvestra večer vynesli všechny odpadkové koše. Týká se to také vypraného prádla, které je třeba důkladně vyžehlit a samozřejmě také uklidit.



### Zákaz sušení a věšení prádla

Na Nový rok se uklízení už vzdejte. Pokud byste zametali, vymetete si štěstí z domu. V těchto dvou dnech by žádná hospodyně neměla ani prát, ani mít prádlo pověšené. Tato tradice se totiž váže k mnoha původním příběhům a báchorkám o tom, že pověšené prádlo může přinést v nejbližší době smrt do rodiny. Ačkoliv od této pověry již mnoho lidí ustupuje, není radno ji pokoušet.

### Vyhněte se všemu negativnímu

Říká se: „Jak na Nový rok, tak po celý rok.“ Proto bychom se měli také podle toho nejen 1. ledna chovat. Zapomenout bychom měli na hádky, mrzutosti a nejrůznější spory a zkrátka nesmíme dělat cokoli negativního. Naopak pokud na sebe budeme hodní, strávíme společný čas se svými přáteli, rodinou nebo přítelem v příjemné atmosféře, můžeme se těšit na úspěšný rok.



### **Tradiční novoroční jídlo: čočka, ale i selátko**

Dobrym zvykem je mít 1. ledna na talíři čočku, která symbolizuje hojnost. Tato luštěnina svým tvarem totiž připomíná peníze. A čím více jí sníme, tím samozřejmě pro nás lépe. Vhodné je také pojídat klobásy, uzené nebo přímo selátko – rypáček na talíři přináší štěstí. Hodně peněz nám ale zajistí nejen čočka. Ten, kdo u sebe má na Nový rok dost peněz, nemusí se obávat nedostatku v roce následujícím. V některých oblastech se peče i vánočka, do které se přidá hrachové zrno. Kdo zrno bude mít ve svém kousku, bude mít celý rok štěstí.

### **Co nejíst?**

Na Nový rok by se rozhodně neměla pojídat drůbež. Ani jiní opeřenci. Žádná slepice, kachna a podobně. Uletělo by vám štěstí. Stejně tak není vhodné konzumovat rybu – štěstí by uplávalo – nebo „rychlé“ maso, třeba zajíce. Štěstí by uteklo.

### **Novoroční pověry podle dnů v týdnu**

- To, jaký následující rok bude, se posuzovalo i dle toho, na který den v týdnu Nový rok připadl.
- Je-li v pondělí, pak podle pověr nás čeká krutá zima, vlhké jaro, povodně a boj s nemocemi.
- Nový rok připadající na úterý věští ještě krutější zimu, ale úrodný rok.
- Připadne-li na středu, lze očekávat příznivý rok, mnoho vína, ale žádný med.
- Čtvrteční Nový rok věští mírnou zimu, větrné jaro, parné léto, pěkný podzim, hojnost ovoce i dostatečnou úrodu obilí.
- Novoroční den v pátek věští oční nemoci, hrozbu války a vysokou úmrtnost.
- Na sobotu připadající Nový rok předpovídá dle pověr hodně ovoce, ale málo obilí.
- Novoroční den v neděli znamená mírnou zimu, úrodné jaro a větrné léto.

## PRANOSTIKY



Jsou-li červánky v novoroční den, jistě přinesou samou slotu jen.



Svatý Pavel jasný přináší rok šťastný.

Na sv. Vincence kape se střech do hrnce.

Když svítí slunce na sv. Vincence, je hodně turkyně.

Půlnoční vítr o sv. Polikarpu zasívá koukol do pšenice a hrachu.

Je-li teplo v lednu, sáhá bída ke dnu.

Na Jméno Ježíš ke kamnům běžíš.

Když leden mokrý bývá, jistě vína nedolívá.

Je-li teplý leden, nepřibude do sudu.

Rok má krok, přijde dřív, nežli zviš.



Prší-li mnoho v lednu a málo sněží, z polí a zahrad málo se těží.

Roste-li v lednu tráva, neúroda se očekává.

V lednu mráz těší nás, v lednu voda velká škoda.

Leden musí zimou skřípati, máti úrodný rok nastati.

## MEZINÁRODNÍ DNY LEDNA

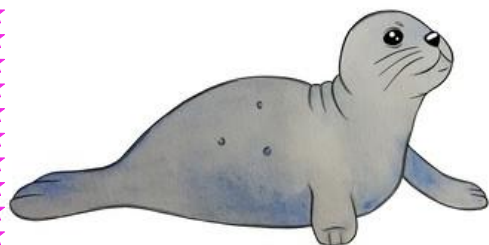
1. 1. - Světový den míru

4. 1. – Světový den Braillova písma

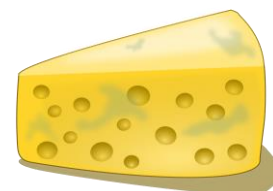
6. 1. - Tři králové

7. 1. – Mezinárodní den švihlé schůze

10. 1. - Mezinárodní den tuleňů, lachtanů a velryb



- 11. 1. – Den uklízení pracovních stolů
- 13. 1. – Světový den nálepek
- 15. 1. – Den pokrývek hlavy
- 19. 1. – Den popkornu
- 20. 1. - Den povědomí o tučnácích, Den milovníků sýrů
- 21. 1. - Mezinárodní den objímání
- 23. 1. – Den koláčů
- 24. 1. - Den komplimentů, Mezinárodní den vzdělání
- 26. 1. - Mezinárodní den celníků
- 28. 1. - Mezinárodní den mobilizace proti jaderné válce
- 31. 1. - Den dětí ulice



## PŘÍBĚH PRO POTĚCHU DUŠE

### Láska, která stvořila Tádž Mahalu

Většina historie je pohlcena válkou a konflikty, které vyústily v negativní událost dějin. Pojd'me si tentokrát přiblížit jednu z nejkrásnějších romantických indických legend, která dodnes ohromuje celé generace svým geniálním symbolem lásky.

Legenda praví o mladém a krásném korunním princi, následníku mocné Mughalské říše, který se narodil do toho největšího luxusu a bohatství. Většinu svého dětství strávil mezi zdmi Rudé pevnosti, odkud jeho otec, císař Džáhangír, vládl. Mladému princi se zde dostalo toho nejlepšího vzdělání a péče. Občas se dostal i mimo palác, mezi běžný lid. A při jedné z těchto příležitostí uviděl na trhu krásnou dívku, která si zrovna zkoušela náhrdelník. Princ z ní nemohl

spustit oči a ani po návratu zpět do paláce na ni nemohl zapomenout. Posléze se dozvěděl, že tato dívka je dcerou perského šlechtice a princův otec souhlasil, aby se stala jednou z jeho manželek. *(Druhá verze tvrdí, že oba dva byli už jako děti zasnoubeni, že jejich svazek nebyl nic jiného než obchodní smlouva. O to větší zázrak byl, že ti dva k sobě našli cestu a jejich láska se stala nesmrtelnou.)*

Po smrti svého otce se korunní princ stal sám císařem. V Mughalské říši nebylo nástupnictví nejstaršího ze synů samozřejmostí, císařem se stal ten nejsilnější, ten, kdo si svoji pozici vydobyl silou. I proti vlastním bratrům. Šáhdžahánovi se podařilo bratry porazit a mohl se stát opravdovým „pánem světa“, jak už jeho titul napovídal. Sídlil v Rudé pevnosti v Ágře, stejně jako jeho otec před ním, a právě za jeho vlády Mughalská říše zažila svůj zlatý věk. Získal četná nová území, ale k tomu potřeboval i oporu v kruhu nejbližších.

V roce 1628 převzal princ Churrám moc nad Mughalskou říší poražením bratrů, získal titul císaře a přijal jméno Šáhdžahán. Změna přinesla nejen titul císařovny, ale i nové jméno, druhá manželka Arjumand přijala jméno Mumtáz Mahal. To dokonale vyjádřilo postavení Arjumand v Šáhdžahánově životě. Mumtáz Mahal totiž znamená *Vyvolená v paláci*, někdy se překládá i jako *Nejvyšší v paláci* či *Perla paláce*. Císař měl k dispozici téměř nekonečný harém a množství manželek a milenek. Nikdo pro něj však nebyl tak důležitý a cenný jako Mumtáz Mahal. Stala se nejen Šáhdžahánovou nejmilejší manželkou, celoživotní družkou, ale i důležitou poradkyní a přítelkyní. V Indii 17. století takový svazek opravdu neměl obdoby. Ti dva se tak milovali, že nedovedli být bez sebe ani minutu. Strávili spolu 19 let spokojeného manželství. Mumtáz Mahal svého manžela doprovázela i na vojenská tažení, i tam mu byla oporou a rádkyní. Bylo to právě na jednom z těchto tažení, kdy císařovna otěhotněla a při komplikovaném porodu čtrnáctého dítěte zemřela. Legenda vypráví, že než zemřela, poprosila svého manžela o tři věci. Především aby se postaral o děti,

aby se už znovu neoženil, aby na ni nezapomněl a aby ani svět nezapomněl na jejich lásku.

Říká se, že Šáhdžahána smrt jeho manželky zasáhla natolik, že zármutkem přes noc zešedivěl. Z muže v plné síle se přes noc stal shrbený stařec. Tolik pro něj Mumtáz Mahal znamenala. Svůj slib však dodržel. Mumtáz Mahal nechal dočasně pohřbít nedaleko místa, kde zemřela, a vrátil se do Ágry, kde začal plánovat stavbu, jakou svět dosud neviděl. Ke konci svého života se Šáhdžahán dostal do konfliktu se svými syny. Nejstarším synem byl svržen a uvězněn v Rudém paláci, kde strávil zbytek života. Bývalému císaři mohlo být útěchou, že z okna svého vězení viděl místo odpočinku své milované manželky. Přežil ji o celých 35 let.

Mughalové vyznávali muslimskou víru, která zakazuje jakékoliv zpodobnění lidských postav. Dekoracemi Tádž Mahalu jsou tedy především rostlinné a květinové motivy. Na vnějších stěnách najdeme štuky, uvnitř až neskutečně detailní inkrustace za pomoci drahokamů a polodrahokamů. Sněhobílý mramorový Tádž Mahal stojí v centru vodní zahrady, celý areál je obehnaný zdmi ze tří stran a řekou Jamunou. Vodní zahrada má symboliku muslimské představy ráje.



Na stavbě se podílelo přes 20 000 dělníků a také sloni, kteří pomáhali materiál do Ágry přesunout. Především mramor z Radžastánu, ale i křišťál, zlato a drahé kamení bylo svezeno z celé Indie, z několikasetkilometrových dálek. Hrobka byla dokončena za 12 let, ale dalších 10 let trvalo dokončení zbytku areálu a dekoračních prací.

Tádž Mahal v překladu znamená koruna paláce. A klenot to opravdu je. Lepší místo pro stavbu si Šáhdžahán asi vybrat nemohl. Nachází se na okraji města Ágra na severu dnešní Indie, na břehu řeky Jamuna. Je to právě protékající řeka a okolní park a zahrady, které celé panorama dokreslují a dělají z Tádž Mahalu jeden z divů světa.

Další stavební zajímavostí jsou minarety. Čtyři štíhlé sněhobílé minarety jen dokreslují křehkost a nadpozemskost stavby. Ať se k Tádž Mahalu přibližujeme, nebo vzdalujeme, stále je vidíme stát kolmo k okolí. Pokud by byly postaveny svisle, bez jakékoliv odchylky, správně by se podle pravidel optiky a perspektivy mělo zdát, že se k Tádž Mahalu mírně naklánějí. Stavitelé schválně minarety projektovali tak, aby vzhledem k minaretu svíraly mírný tupý úhel. Minarety se tedy naklání lehce směrem od mauzolea. Výsledkem je optický dojem, že jsou dokonale rovné a svislé. Nemá to však jen význam estetický. Oblast je známá ničivými zemětřeseními a stavitelé počítali i s tím. Pokud by oblast zemětřesení zasáhlo, minarety by svým pádem mohly poškodit kupoli a zbytek stavby. Díky úhlu, ve kterém jsou postaveny, by ale v případě katastrofy spadly mimo samotnou hlavní budovu a nepoškodily ji. Další optický klam na návštěvníka čeká, když se ke stavbě přibližuje. První pohled na mauzoleum je orámovaný branou parkového komplexu. Jak se návštěvník přibližuje, má pocit, že se naopak Tádž Mahal vzdaluje. Naopak se zvětšuje, když odchází. Místní říkají, že když Tádž Mahal opouštíte, odnášíte si jej s sebou v srdci. Stejně jako Šáhdžahán vzpomínku na svoji milovanou manželku...

Poté, co Šáhdžahán sám zemřel, byl uložen do hrobky v Tádž Mahalu po jejím boku. V centrálním sále se tak nacházejí dva nádherně vyzdobené sarkofágy. Ty jsou však prázdné. Skutečné místo odpočinku manželského páru je o patro níže.



Symbol dokonalosti, krásy a lásky až za hrob. Pro mnohé nejkrásnější stavba světa a symbol Indie. Ale především památník velké lásky v době a prostředí, kdy manželství byla spíše obchodní smlouva než citové pouto. Budova ze sněhobílého mramoru, který mění svoji barvu v závislosti na úhlu paprsků dopadajícího slunce, a tak i když jej vidíte tisíckrát, nikdy není stejný... To je slavný Tádž Mahal.



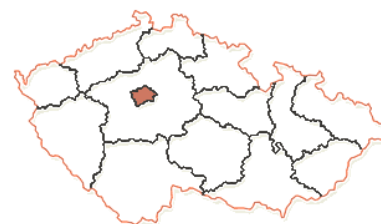
## ZE SVĚTA ZAJÍMAVOSTÍ

### Dobré zprávy roku 2023

Média začala klást na negativní zprávy a události stále větší důraz. Proto se podívejme s následujícím článkem, co se loni naopak v ČR povedlo. Z každého kraje se dozvíme dvě zprávy. Jdeme na to!

#### Hlavní město Praha

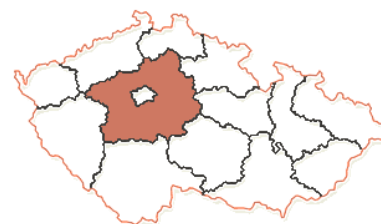
Nové tramvajové tratě. Hlavnímu městu a jeho dopravnímu podniku se podařilo dokončit a otevřít tři prodloužení tramvajových tratí. Lidé se nově svezou z Modřan do Libuše, z Divoké Šárky na Dědinu a z Barrandova do Slivence.



Návrat turistů. Do Prahy se po covidové pandemii vrátili turisté. Průběžná čísla se blížila datům z rekordního roku 2019, kdy do Prahy přijelo přes osm milionů hostů a počet jejich přenocování se podle statistiků přiblížil 18,5 milionu.

#### Středočeský kraj

Dokončena oprava dálnice D1. Po nejfrekventovanější dálnici D1 mezi Prahou a Brnem se po mnoha letech oprav začalo na konci října 23 konečně jezdit bez omezení. Silničáři dokončili rekonstrukci i na posledním úsek mezi 16. a 21. kilometrem.



Karlštejn vylepšil zázemí a rozšířil prohlídky. Nejnavštěvovanější středočeská památka hrad Karlštejn dokončil rozsáhlou rekonstrukci. Zpřístupnil dříve nepřístupné a zasypané části. Úplně nové je zázemí s pokladnou či toaletami, přístupná je i terasa na hradbách.

## Jihočeský kraj

Horkovod z Temelína. Společnost ČEZ dostavěla horkovod mezi Temelínem a Českými Budějovicemi. Výstavba trvala čtyři a půl roku a vyšla na 2,4 miliardy korun. Teplo z horkovodu pokryje asi třetinu spotřeby největšího jihočeského města.



Hlavní Evropské město kultury 2028. České Budějovice budou Evropské hlavní město kultury 2028. Prestižní titul je šancí představit kulturu města a kraje celé Evropě. Zároveň je to po 13 letech impuls pro kulturu v celém Česku. Ve finále soutěžily Budějovice a Broumov.

## Plzeňský kraj

Západní okruh Plzně. Koncem února začal sloužit kompletní, téměř šestikilometrový západní okruh kolem Plzně. Odvedl z města až dvacet tisíc aut denně. Kolony na nejživější magistrále – Karlovarské třídě – tak prakticky vymizely.



Záchrana Boleváku. Díky unikátnímu projektu čerpání vody z Berounky se podařilo zachránit vysychající Bolevák, největší a nejoblíbenější rybník v Plzni.

## Karlovarský kraj

Rekonstrukce Císařských lázní. V Karlových Varech byla dokončena dlouho očekávaná rekonstrukce Císařských lázní. Nestala se pouze prázdnou budovou bez využití, ale podařilo se vybudovat v jeho atriu sál, který slouží jako domácí scéna Karlovarskému symfonickému orchestru.



Lávka přes nádraží. V Chebu dokončili dosud nejnákladnější investici v historii města, kterou se stala výstavba 400 metrů dlouhé lávky pro pěší a cyklisty přes chebské nádraží směrem na Švédský vrch. Náklady dosáhly zhruba čtvrt miliardy korun.

## Ústecký kraj

Žatec a krajina chmele v UNESCO. Na Seznam světového dědictví UNESCO byl v polovině září zapsán Žatec a krajina žateckého chmele. Vůbec poprvé byla na seznam zapsána chmelařská oblast. Žatec o zápis na prestižní seznam usiloval od roku 2007.



Návrat turistů po požáru. Ústecký kraj podpořil podnikatele v turismu v Českém Švýcarsku po loňském požáru. Turisté, kteří přespali u ubytovatelů v Českém Švýcarsku alespoň dvě noci, dostali slevu 300 korun na noc.

## Liberecký kraj

Rekordní investice v nemocnici. V Liberci v dubnu začala výstavba Centra urgentní medicíny, které má být nejmodernější součástí nemocnice. Stavba má vyjít na 3,2 miliardy korun, hotovo má být v roce 2026 a uvnitř bude urgentní příjem, zobrazovací i operační sály, kardiocentrum, jednotky ARO a intenzivní péče i lůžková oddělení pro nejvíce ohrožené pacienty.



Milník v léčbě nádorů. Od října je v Liberci vůbec poprvé dostupná takzvaná pozitronová emisní tomografie (PET CT), technologie, která dokáže zobrazit i nepatrnou progresi zhoubného nádoru v lidském těle. Onkologičtí pacienti museli za vyšetřením na PET CT přístroji dosud dojíždět do Prahy, Hradce Králové nebo Ústí nad Labem.

## Královehradecký kraj



Otevření fotbalového stadionu. Hradec Králové dokončil stavbu multifunkční arény, která v Hradci Králové nahradila dosloužilý Všesportovní stadion. Aréna, která pojme až 9300 diváků, přišla na 650 milionů korun bez DPH. Šlo o největší investici města v jeho novodobé historii.

Zpřístupnění Sněžky. Dokončení projektu za 17,8 milionu. Přinesl nejen opravy chodníků, dvou vyhlídek či instalaci laviček, ale zejména snížil rizika spojená s extrémní návštěvností nejvyšší české hory.

## Pardubický kraj



Vysoké Mýto historickým městem roku. Vysoké Mýto bylo vyhlášeno Historickým městem roku, oceněna byla snaha uchovat charakter historické zástavby v souladu s potřebami zdejších občanů a zachováním života v tomto prostoru.

Nový areál nemocnice v Pardubicích. Stavba nového pavilonu v areálu pardubické nemocnice za 1,8 miliardy korun je největší stavbou v historii kraje. Nový centrální příjem bude sloužit nejen obyvatelům města, ale i širokého okolí.

## Vysočina



Prezident v Jemnici. Do kroniky pozitivních zpráv na Vysočině se letos zapsalo město Jemnice, a to velkolepým přivítáním prezidenta Petra Pavla při jeho návštěvě v květnu. Množství lidí zaskočilo i prezidenta.

Rekonstrukce zámku v Telči. Po tříleté rekonstrukci otevřel státní zámek v Telči. Zařadil se tím zároveň mezi nejvýznamnější památky Česka s celoročním provozem.



## Jihomoravský kraj

Začala stavba multifunkční haly Arena Brno. V Brně začala v září dlouho očekávaná výstavba multifunkční haly Arena Brno. Její vybudování přijde na bezmála šest miliard korun. Objekt vzniká v sousedství výstaviště. S uvedením do provozu se počítá v roce 2026. Hala pro 13 tisíc diváků má sloužit hokejové Kometě, ale využita bude i pro pořádání koncertů. Projekt má také řadu kritiků.

Z Brna až na oběžnou dráhu Země. Příkladem toho, že Brno je centrem firem evropského kosmického průmyslu, je projekt QUVIK astrofyzika Norberta Wenera. Ten získal grant za půl miliardy korun na sestavení prvního českého vesmírného dalekohledu. Stokilové unikátní zařízení vznikne celé v ČR a vědci s ním budou sledovat srážky neutronových hvězd. Díky němu dohlédnou i do zatím neprobádaných částí vesmíru.



## Olomoucký kraj

Zahájení stavby dálnice z Přerova do Říkovic. Zřejmě nejpozitivnější událostí letošního roku v Olomouckém kraji se stalo zahájení stavby úseku dálnice D1 z Přerova do Říkovic. Desetikilometrový úsek je posledním, který chybí k tomu, aby byl dálniční tah z Prahy přes Brno do Ostravy a na polské hranice kompletní. Posledních 17 let se o něm vedly spory, debaty a připravovaly se plány.

Univerzita slavila. Univerzita Palackého oslavila 450. výročí svého vzniku. V souvislosti s tím se uskutečnilo množství kulturních a společenských událostí.

## Zlínský kraj



Pohnulo se s dálnicemi. Ředitelství silnic a dálnic ČR letos pořádně rozjelo výstavbu dálniční sítě vedoucí přes Zlínský kraj. Výsledkem bude už v příštím roce 2024 dostavba důležitých dálničních úseků D55 mezi Babicemi a Starým Městem a mezi Starým Městem a Moravským Pískem. Plus hodlají silničáři dokončit stavbu části dálnice D49 mezi Hulínem a Fryštákem na Zlínsku. Zároveň se letos pustili do několikaleté náročné stavby dálničního mostu přes Moravu u Napajedel na Zlínsku.

Sněmovní sál Arcibiskupského zámku v novém. Arcibiskupský zámek v Kroměříži zpřístupnil po více než dvouleté rozsáhlé rekonstrukci nejkrásnější sál architektonického skvostu hanáckých Athén.

## Moravskoslezský kraj



Peníze na knihovnu. Ministerstvo životního prostředí schválilo 15. listopadu peníze z programu Spravedlivá transformace pro výstavbu Moravskoslezské vědecké knihovny přezdívané Černá kostka. Na nové sídlo vědecké knihovny se v Ostravě čeká už sedmdesát let.

První zubaři. Lékařská fakulta Ostravské univerzity začala v pondělí 23. října vzdělávat první budoucí zubaře. Na nový obor Zubního lékařství získala univerzita od Rady Národního akreditačního úřadu akreditaci teprve letos na začátku září. Stomatologická péče patří v Moravskoslezském kraji k nejhůře dostupným zdravotním službám. Nejhorší situace je na Karvinsku a Bruntálsku. Zubaře v kraji nemá až sto tisíc lidí.

## ROZHOVOR

Rádi bychom Vám prostřednictvím Děčka a krátkého rozhovoru představili pracovníky našeho domova, se kterými se denně setkáváte. V následujícím rozhovoru se nám představí **naše milá a krásná zdravotní sestřička:**

### Michaela Myslivcová



#### **Mohu Vás poprosit o krátké představení se našim čtenářům?**

Dobrý den, jmenuji se Michaela Myslivcová. Je mi 26 let. Pocházím ze Strážku a nyní bydlím v rodinném domě s přítelem. Mám vystudovanou Střední zdravotnickou školu ve Žďáru nad Sázavou. Předtím jsem pracovala v denním stacionáři Rosa. V domově jsem od října 2023.

### **Co jste věděla o našem domově, než jste se stala jeho součástí?**

O domově jsem neměla tušení. Až před nedávnem mi o domově povyprávěla kolegyně Jíťa Michálková a práci mi více přiblížila.

### **Co se Vám na práci v domově líbí?**

Líbí se mi, jak je každý den jiný. Také se mi líbí přístup pracovníků ke klientům a akce, které se pro klienty pořádají.

### **Co ráda děláte ve volném čase?**

Ráda čtu, dříve jsem jezdila na koni – k tomu bych se chtěla vrátit.

### **Na jaké místo byste se ráda podívala a proč?**

Island a Norsko – chtěla bych si splnit přání a vidět polární záři, velryby ve volné přírodě.

### **Jak by vypadal Váš ideální den?**

Dlouhý spánek, pohyb v přírodě, výlet s přítelem, nějaká dovolená s rodinou.

### **Co byste si nejvíce přála?**

Jednou mít vlastní domeček, pořídit si pejska.

### **KVÍZ:**

**Nejoblíbenější jídlo** – rizoto

**Nejoblíbenější barva** – modrá

**Nejoblíbenější roční období** – jaro, léto

**Nejhezčí dovolená** – Barcelona, Řím, Paříž, Rakousko, Tatry

**Nejoblíbenější květina** – levandule

**Nejoblíbenější film** – Přátelé, Vánoční koleda

**Nejoblíbenější místo v domově** – sesterna

## V TIPY

Víte, jak se říká skupině lidí?  
Na shledanou.

Super Silvestr je za námi.  
Celá tragédie může začít znovu.

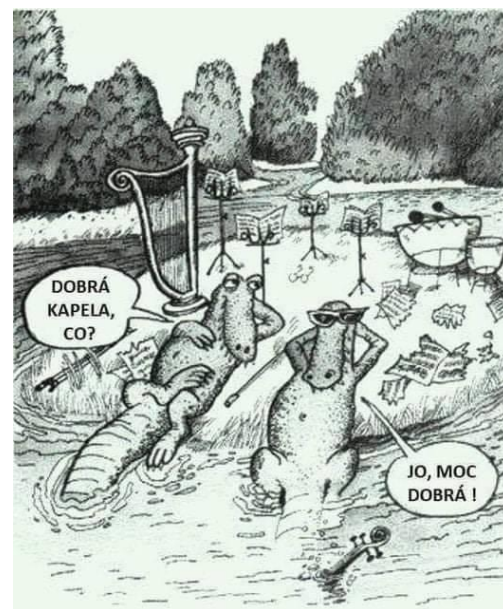
Už stárnu.  
Ráno jsem si chtěl lehnout na zem a udělat pár kliků.  
Zapomněl jsem, že po ránu si umím akorát znovu lehnout.

Američtí vědci zjistili, jak pomocí budíku  
rozeznat jedlé houby od jedovatých. Když ráno  
slyšíte zvonit budík, byly jedlé.

Jde si takhle po ulici paní rozměrné velikosti a  
zpívá si: „*Kdybych byla jahodou...*“  
Náhodný kolemjdoucí se přidá: „*To by bylo  
džemu...*“

Zubař: „*Ted' to trochu bude bolet. Připraven?*“  
Pacient: „*Ano.*“  
Zubař: „*Patnáct tisíc.*“

Víte, jak se říká smějícímu se pozadí?  
Hyhýždě.



## Z KUCHYNĚ

### Tříkrálový koláč



Tříkrálový koláč se ve Francii tradičně podává 6. ledna, na svátek Tří králů. Připomíná příchod tří králů do Betléma.

Tříkrálový koláč je z listového těsta a schovává se do něj malá figurka. Je plněný marcipánem, jemnou náplní z mandlí, másla, vajíček a cukru. Existují ale i jiné varianty pro potěšení mlsných jazyčků: s čokoládou, jablky, kandovaným ovocem... Znamí francouzští cukráři se každoročně předhání s exkluzivními variantami této tradiční pochoutky.

Tříkrálový koláč je spojován s obdobím, které začíná dvanáct dní po Vánocích a trvá až do masopustního úterý. Svátek Tří králů se slaví 6. ledna a připomíná příchod tří mudrců, Kašpara, Melichara a Baltazara za Ježíškem. Přišli z Asie, Afriky a Evropy, aby mu předali své dary. Stejně jako mnoho jiných křesťanských svátků byl i tento původně svátkem pohanským. Římané kdysi slavili Saturnálie, svátky zimního slunovratu, kdy na jeden den volili krále nebo královnu pomocí bílé nebo černé fazole, kterou zapekli do koláče.

Jednoduchý tříkrálový koláč je z dozlátova upečeného listového těsta zdobeného křížovými zářezy. Náplně se používají různé: marcipán, ovoce, čokoláda nebo krém. Francouzi mají nejraději koláč plněný marcipánem, jemnou náplní z mandlí, másla, vajíček a cukru. Jeho název je odvozen od jména markýze de Frangipani, který žil ve 14. století ve Florencii.

Dříve se koláč krájel na tolik dílů, kolik bylo stolovníků, a jeden díl byl navíc. Říkalo se mu „díl pro chudé“ a byl určený prvnímu chudákovi, který přišel do domu. Tradičním moučníkem v jižní Francii není

tříkrálový koláč, ale věnec z kynutého těsta ochuceného pomerančovou esencí. Zdobí se červeným ovocem a cukrem a také je v něm ukrytá figurka. Podával se i na dvoře Ludvíka XIV. Dáma, která měla ve svém koláči fazoli, se na jeden den stala královnou Francie a mohla krále požádat o nějakou „laskavost“. Ludvík XIV., Král Slunce, ale tento zvyk zrušil.

V 18. století se do koláče dávala porcelánová figurka představující Jezulátko nebo jednotlivé postavy u jeslí. V dnešní době se sběratelé těší z nepřeberného množství druhů figurek. Podle tradice se ke krájení koláče musí sejít celá rodina. Nejmladší dítě si vleze pod stůl a určuje, kdo který díl koláče dostane. Ke koláči patří i papírová koruna. Dostane ji osoba, která ve svém díle najde figurku. Potom si zvolí svého krále nebo královnu.

Známí cukráři každý rok přicházejí s originálními návrhy, aby tradici dodali nový nádech. Pařížské cukrářství Dalloyau používá k výrobě cukrovinek um a zkušenosti nasbírané během více než tří set let od svého založení. Jeho nejnovějším výtvozem je Galette d'Or et d'Orange z křupavého, zlatavého listového těsta plněného jemným mandlovým krémem s kousíčky kandovaného pomeranče s lehkou příchutí likéru Grand Marnier. Každé sousto pomerančové chuti se vám rozpustí na jazyku. Pierre Hermé, jeden z nejznámějších světových cukrářů, zase vytvořil koláč s názvem Infiniment chocolat. Je vyrobený z křupavého listového těsta a venezuelské čokolády s jemnou čokoládovou náplní. Cukrářství Ladurée připravilo pro rok 2012 koláč s hruškami a kořením. Cukrářství Hédiard pak představilo koláč z listového těsta, na jehož výrobu nebyl použit rostlinný tuk, ale pouze máslo. Je to učiněná pochoutka: koláč je plněný mandlovým krémem jemně ochuceným bourbonskou vanilkou z Madagaskaru. Christophe Roussel zase nabízí koláč na orientální způsob s meruňkami, kořením, fíky a medem.

Tříkrálový koláč však není spojován pouze s velkými jmény. Nacházíme jej ve všech pekárnách a cukrárnách ve Francii. Umění

pekařů a cukrářů je v tomto směru vyhlášené a labužníkům činí to největší potěšení.

U příležitosti tradiční každoroční recepce v Elysejském paláci se pro prezidenta Francouzské republiky připravuje tříkrálový koláč ohromných rozměrů. Má průměr 1,20 m a je určený pro 150 osob. Cukrář, který jej peče, má však pokyn nedávat do něj žádnou figurku, neboť „v prezidentské kanceláři je sotva možné nazvat někoho králem“.

Slavný tříkrálový koláč se objevuje na stolech i v zahraničí, zejména pak v Belgii nebo v Holandsku. Je zvykem si jej vychutnávat v New-Orleansu, ale během karnevalu si jej labužníci dávají také v New Yorku, Londýně a v Berlíně.

### **Ingredience:**

**na potření:** 1 ks vejce

**náplň:** 2 ks vejce, 125 g másla, 125 g mandlí, 125 g cukru moučky, 5 cl pomerančového likéru, 1 lžička pomerančové kůry

**těsto:** 500 g listového těsta

### **Postup:**

Pro přípravu náplně spolu v míse utřeme do pěny máslo s cukrem moučka. Našleháme vejce a přidáme do mísy. Dále přidáme mleté mandle, 1 lžičku nastrohané pomerančové kůry, pomerančový likér nebo amaretto. Vše spolu ušleháme na hustou krémovou směs. Listové těsto rozdělíme na dvě poloviny a vyválíme je na kulaté placky o průměru asi 24 cm. Jednu placku vložíme do kulaté formy vyložené pečícím papírem. Navršíme na ní náplň tak, aby nám zůstal asi 1 cm

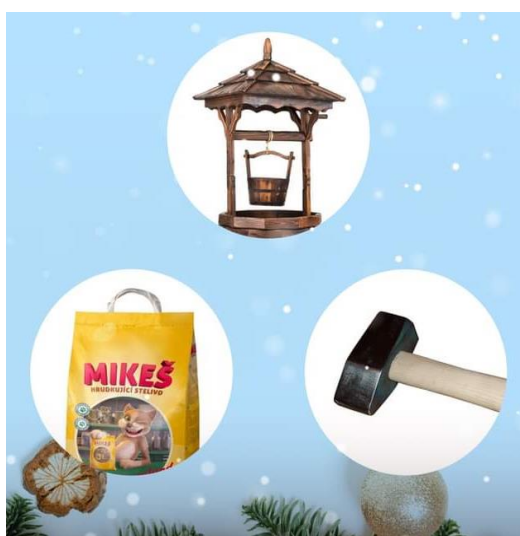
široký okraj. V této fázi se má podle zvyklosti, dát do koláče nějaký amulet pro štěstí pro osobu, která jej najde (*například mince nebo figurka*). Rozšleháme žloutek a potřeme jím okraj spodního těsta. Přikryjeme druhou plackou a od středu přitlačujeme, abychom odstranili většinu vzduchu. Kraje ozdobně přitlačíme vidličkou. Vršek koláče narýhujeme také ozdobně vidličkou. Nožem pak vytvoříme několik otvorů pro únik páry a potřeme zbylým žloutkem. Předehřejeme si troubu na 200 °C nebo horkovzdušnou na 180 °C. Vložíme koláč do trouby asi na 25 minut a upečeme dozlatova. Tříkrálový koláč necháme vychladnout, rozkrájíme a podáváme. Nejlépe moučník chutná, když je podáváný v pokojové teplotě. Pokud jsme do koláče dali amulet, měli bychom na to upozornit!



*Autor: Terezie Hlouchová, DiS., nutriční terapeutka*

# HÁDANKY

## Pohádky v obrazech



## Řešení:

Hodiny ukazující večer, dalekohled, ani se neohlédnout: **Princ a Večernice**

Solníčka, kuchařská čepice, rybářská síť: **Byl jednou jeden král**

Studna, palice, Mikeš: **O statečném kováři**

Pes, kůň, sova: **Tři oříšky pro Popelku**

Tinktura proti chrápání, medvěd, šitíčko: **Jak se budí princezny**

Myška, vařečka, automobil Lada: **Princezna se zlatou hvězdou na čele**

## SEZNAM ZDROJŮ

Leden: <https://www.blesk.cz/clanek/bydleni-hobby/629407/silvestrovske-a-novorocni-zvyky-a-tradice-co-ne-delat-abyste-meli-skvely-rok.html>

Pranostiky: <https://www.bejvavalo.cz/clanek/zapomenute-lidove-pranostiky-na-leden/>

Vtipy: [www.fungate.cz](http://www.fungate.cz), <https://cz.pinterest.com/mariebohat/pro-lep%C5%A1%C3%AD-n%C3%A1ladu/>

Výročí a regionální osobnosti: <https://www.knihovnatr.cz/cze/sluzby/vyroci-a-regionalni-osobnosti-v-roce-2024/>

Hádanky: <https://www.facebook.com/heureka.cz>

Ze světa zajímavostí: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-dobre-zpravy-konciciho-roku-2023-40455466>

Z kuchyně: <https://cz.ambafrance.org/Trikralovy-kolac-prava-francouzska-tradice>,  
<https://www.vareni.cz/recepty/trikralovy-kolac/>

Příběhy pro potěchu duše: <https://www.radynacestu.cz/magazin/tadz-mahal/>

Mezinárodní dny: <https://www.darkoviny.cz/vyznamne-a-vtipne-mezinarodni-dny>